

САНА ОЛОХ

ССНП ЧУРАПЧЫТААБЫ РАЙКОМУН УОННА ҮЛЭННТЭР
ДЕПУТАТТАРЫН ОРОЙУОННААБЫ СОВЕТЫН ОРГАНА

Х а н ы а т
1931 сүл алтынны
ыйтан тахсаар

№ 126 (4860)

1976 сүл. Алтынны 19 күнэ
оптуорунньук

Смолата
2 харчы

УЛУУ ОКТЯБРЫ КӨРСӨ

Күнн аймах историйгар са-
на эранны — капитализм эс-
гэр, социализм уонна комму-
низм өрөгөйдүүр эпохатын
арыйыт Улуу Октябрьскай со-
циалистическай революция 59
сыла туолуута хас күн ахсын
чугаһаан нһэр.

Улуу Октябрь быһыыгы бы-
рааһынныгы ССНП XXV съ-
ез үөскэниит үрдүк полити-
ческай уонна үлэс өрө көтө-
бүлүү быһыытыгар-майгыты-
гар бэлэтэнэр. Биһиги оро-
йуонмут үлэлээн интэлигентчи-
лэрэ съезд уураахтарын ис-
тинник сөүгэрэн уонна толору
өйөөн көрсүбүттэрэ. Онус пяти-
летка бастагы сылын сору-
дарын ситиһиннээхтик толорор-
го социалистическай куотала-
һааны кинигиник тэминнэртэрэ.

Оройуон тыатын хаһаайыс-
тыбатын үлэһиттэрэ онус пяти-
летка бастагы сылын сору-
дарын толорууга үрдэттиллибит
эбэһээтэлиэтибэлэрин ыһынан
үлэлээтилэр. Үүтү ыһын сору-
дарын толорууга Эрлик
Эрнстийн аатынан совхоз үрдүк
көрдөрүүлэри ситистэ. Тобус
ый түмүгүнэн үүт заловой ы-
һын 108,1, хас бирдин ыһах-
тан үүтү ыһын сору-
дарын 105,5, үүтү государствос аты-
лааһынны 110,9, эти туттары-
ны 123,9 бырыһыан толордо.

Оттоонунга Субуруускай аа-
тынан совхоз билиннээх от-
чуттара бирдин кыһаларыгар
И. И. Сергеев механизирован-
най звенота 181,6, В. П. Седа-
лищев II көлөтүн звенота 64
тоннаны оттоон, оройуон сага
рекордун олохтоон, быһылгы
Октябрь бырааһынныгы көр-
сөлөр.

Онус пятилетка бастагы сы-
лын туорахтаах культураларын
үүнүүтүн кылгас болдьоххо
уонна сүтүгэ суох хомуйар ту-
һугар совхозтар комбайнердара
туруктаахтык үлэлээт илэр.
Карл Маркс аатынан совхоз
комбайнера С. С. Артемьев са-
лайар агрегата 321 гектар
быстаран, 4310 центнери аста-

ган оройуонга үрдүк көрдө-
рүүнү ситистэ.

Оройуон промышленнай,
производственной тэрилтэлэрэ,
Октябрь нинниээди куотала-
һаага кинресэ, быһаһынаах со-
рудахтарын толорууга күүрэ-
нээхтик үлэһиннэлэр.

Норуот уонна партия олоһун
кэрэ-бэллэ собылларын удар-
най үлэһин көрсүһүү — бу би-
һиги норуоттун үтүө үгэһэ.
Октябрь нинниээди үлэ пахта-
тыгар турунн, күүрэниэхтик
үлэлээн, сага үрдүк кирбиһи-
ри ыһын кини охсуһу күннэтэ
күүһүрэн иһнэхтээх. Социали-
стическай куоталаһынан быһач-
чы дьарыктанар профсоюзтар
олохтоох комитеттара, тэрилтэ-
лэр администрациялара куотала-
һаагы көбүн тэрийэтиһин
буолуохтаахтар. Партийнай тэ-
рилтэлэр, куоталаһыны күн-
нэтэ контуруолга ылан, Октя-
брь көрсө бир да быһаһын
толорботох коллектив, бирдин-
дээн рабочай суох буолуутун
ситиһнэхтээхтэр.

Октябрь биһиге буолбут Ле-
нинград куорат уонна уобалас
комсомолцтара «Улуу Октя-
брь 60 сыла туолуутугар — 60
ударнай нэдиэлэ!» диин дой-
ду үрдүнэн патриотическай хам-
саһыны көбүлээтилэр. Ленин-
скэй комсомол бу инициатива-
тын оройуон комсомолцтара
бастаһынан ойөөтүлэр уонна
охсуулаах үлэс турунулар.
Бу бачымы өйөөһүн биһиги
оройуонмут комсомолцтарын
идейнай өтгүнэн буһууларын-
хатымыларын, Улуу сирдун
В. И. Ленин көрнөстөрүгэр, би-
һиги партиябыт идеалларыгар,
ага көлүөнэ революционнай,
бойбуой уонна үлэс үгэстэ-
рингэр бэрининнээх буолуула-
рын демонстрациятын буол-
до. Ленинградцтар сага ба-
чымынарын өйөөһүнү бу Октя-
брь нинниээди күнүргэ өссө
киэн далааһыннаахтык ыһын
тэриллнэхтээх.

Улуу Октябрьскай социали-
стическай революция 59 сыла
туолуутун көрсө охсуулаах
үлэс турунуоһун!

ССТА биллэрэр „СОЮЗ-23“ ХАРААБЫЛ ЭКИПАА СИРГЭ ЭРГИЛИННЭ

1976 сүл алтынны 16
күнүгэр «Союз-23» косми-
ческай хараабыл бортугар
үлэлэрэ бүппүтүн кэниит-
тэн космонавтар Зудов Вла-
дислав Дмитриевич уонна
Рождественский Валерий
Ильич сиргэ эргиллэн түс-
түлэр. Москва биримэтинэн
20 чаас 40 мүнүүтөс «Со-
юз-23» хараабыл түһэр ап-
парата Целиноград куорат
соңуруулуу-арбаагы өттүгэр
195 километрдаах сиргэ Тем-
ниа күөл нъууругар кэлэн
түстэ.

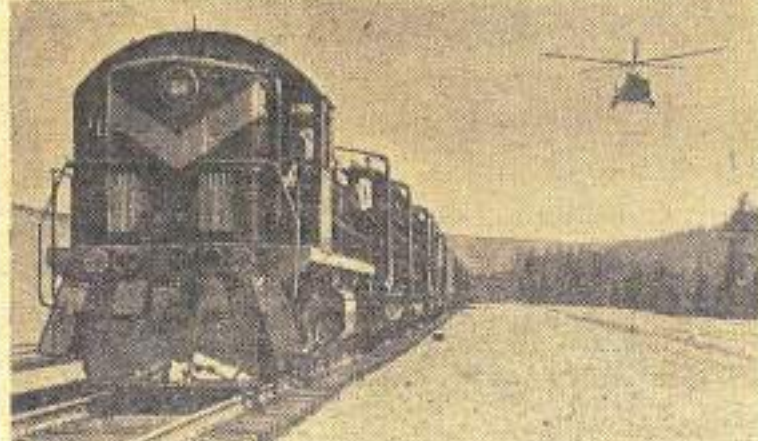
Бэйэтин састаабыгар са-
молеттардаах, вертолеттар-
даах уонна устар средство-
лардаах көрдүүр-быһыыр
комплекс түүн хойуу хаар
түһэ турар кэмгэр космо-
навтары ыллылар.

Табаарыстар Зудов уонна
Рождественский доруобуула-
рын турута үчүгэй.

Культура компленстара- тыа сиригэр

СВЕРДЛОВСКАЯ. Маина
культура үлэһиттэрин Вүтүн
Республикаагы научнай практи-
ческай конференцията ыһы-
лымна. Онно РСФСР хараабыл
суох зонаагы кыһаһынан
культура үлэһиттэрин хам-
саһыны систематик бары өт-
гүнэн туһаарыи боллоруостара
сидилии дьуулааһыи кимилэр.

Конференция кыһаһынан
тэрилтэлэри коммунистич-
ескай инициатива үлэһиттэри
опыттарын ыһаһынан сөүгэр-
дилэр. РСФСР араас зонала-
рыгар культурнай комплекста-
ры салгыи сайыннарын чөрү-
лүүнэ.

БАМ арбаагы учаастага БАМ-ы тутуута тизир суолу өгөрөөч-
чулар, авиатордар, автомобилистар, уу суолун үлэһиттэрэ ыкса
сибээстээхтик үлэһиннэлэр. Вертолетчиктар суһал таһаастары,
почтаны, оруктагы таһаалар. Усть-Кут аэропорда туһаарылар.
Сотору манна Ил-76, Як-42 лайнердар туһуохтара.

Снимокка: тепловоз рельсэлэри таһар. Вертолет кини сагаан
сиддыбат сиргэр дьоннору уонна таһаарыи иддэр.

ССТА фотохрониката.

1976 сылга общественной сүһү аһыагыи сорууонкалаа-
һыида үрдүк көрдөрүүлэри социалистическай куоталаһыи
кыһаһылаахтара коллективтар оройуоннаагы Бочуот дуоска-
тыгар таһаарылаахтар.

Субуруускай аатынан совхоз (директор М. И. Белих, парт-
ком секретара Е. Е. Ефимов, рабочком председатели Г. А.
Драгунов).

Субуруускай аатынан совхоз Сылаһаагыи отделениота (уп-
равляющий Д. Д. Трофимов, сельсовет исполкомун председа-
тели Н. С. Софронов).

Карл Маркс аатынан совхоз Одьулууннаагыи отделениота
(управляющий К. Л. Колесов, сельсовет исполкомун председа-
тели Ф. Р. Софронов).

Субуруускай аатынан совхоз Соловьевтаагыи отделениотын
И. И. Сергеев салыйар толору механизациялааһыи звенота.

Субуруускай аатынан совхоз Болтоһоттоогуи отделениотын
Н. К. Кривошопин салыйар толору механизациялааһыи звенота.

Субуруускай аатынан совхоз Болтоһоттоогуи отделениотын
Н. Г. Слепцов салыйар ситэтэ суох механизациялааһыи звенота.

Субуруускай аатынан совхоз Болтоһоттоогуи отделениотын
В. П. Седалищев II салыйар көлөтүн звенота.

«Сельхозтехника» оройуоннаагы холбоһуга (управляющий
А. А. Шадрин, партийнай тэрилтэ секретара Н. И. Сивцев).

Эт-үүт оройуоннаагы комбината (директор Н. П. Григорьев,
партийнай тэрилтэ секретарын солбуулааччы Е. А. Марков).

Лесопункт (директор А. М. Фокин, партийнай тэрилтэ се-
кретара Н. П. Кондратьев).

КЫАЙЫЛААХ — ДИРИҢ КИНОУСТАНОВКАТА

Оройуон кинофикатордара онус дээр.
пятилетка бастагы сылыгар үрдүк
өрө көтөбүлүүнүн үлэһиннэлэр.
Маннаха киносөтө мөсткөмө
(председатель В. Д. Манаров) уон-
на дирекция үлэһиттэр социали-
стическай куоталаһыларын тэри-
һингэ аһаабат боллорторун
уураллар. Ол күрдүк, эбэһээтэ-
лиэ туолан иһитэ холбоһуктаах
мунһаахка ый, квартал ахсын та-
һаарылан, кыайылаах мораль-
най, материальной өтгүнэн көбү-
түтүнэн кыһаһылааһыи үлэһиттэри
түмү-
гүнэн куоталаһыи кыайылааһыи
нан оройуон үрдүнэн ыһаһылаах
ДИРИҢНЭЗЭИ киноустановка
(старшая М. Федосеева) табыста.
Киннэхэ кыһаһыи вымел туттары-
лыһа. Бу коллектив сылааагы
быһаһын тобус ыйынан толордо.
Үбү киллэрин быһаһын 139,4,
көрөөччүнү хаһыны 128 быры-
һаһыи толордо.

Е. ГУЛЯЕВ.

ЭРГИЭН ЧУЛУУЛАРА

Бахсытаагы эргин предприн-
иметин коллектива (директор
А. А. Петров) пятилетка бастагы
сылыгар ыһымыт үрдүн эбэһээ-
талиэбэтэи ситиһиннээхтик то-
лорор иһин үһүс кварталга күү-
рэниэхтик үлэлээтэ. Манна ба-
ры эргинэр тоһалар сору-
дарын толордулар. Г. Е. Турантов
сэбэһээтэйдээх Чыаһаратаагы
промотарнай маһаһын, быһа-
һын 19,3 тм, солкубайынан аһа-
рын, а. а. 132,7 бырыһаан толо-
рон, ордук үчүгэй көрдөрүүлэни.

Куоталаһыи аһаһаһын бисэтик
тутан нһэр бахсытаагы оройуон

В. ИГНАТЬЕВ.

БЕЛГОРОДСКАЯ УОБАЛАС. Ле-
бединскэйдээди хайа-байытар ком-
бината — Курскайдаагы магнитнай
аномалия территориальной-произ-
водственной комплексын сүрүн
предприятиета. Комбинат бийыл
20 мөлүүн тонна руданы хос-
туоба, 8200 тыһыиыча тонна
үрдүн хаачыстыбалээх тизир кон-
центратын өгөрүөбэ. Сыл сага-
тыттан быһаһыи таһынан 75 ты-
һыиыча тонна руда хостонно.

СНИМКА: Лебединскэйдээди
рудник.

ССТА фотохрониката.

Отчүүтшүүр-бүгдүбүр партиянай мүнбэхтар
КОММУНИСТ ОРУОЛУН ҮРДЭТИЭХХЭ

Интерна-т-оскуола 16 чилин-
нээд мансийга сүбүөх партия-
най төрөлүтэ үс оскуоланы —
интерна-т-оскуоланы, Чураалчы 2
Х-дөх арыс кылаастах оскуола-
таны уонна өбө аналлаах спортив-
най оскуоланы — хабаан үлэ-
лиир. Ону таһынан лектордари-
нан, таһылантаттарынан, про-
пагандачтаранан прохромийнат
туберкулезнай баһамыа курдуу
бөдөй коллестиптары хааччылар
оройуол киирнин үс кини-
аппитаттарыттан биридестэри
үлэтич төрүйэр. Кини баһамыч
садалтатанын үс комсомольскай
икки профсоюзнай, үгүс ахсаан
наах үтүн на общественнай та-
вигаттаро үлэнииллэр.

Өөрийн үзлийн өсхүүдэд хол
лексхараа сурун соруулар туз
тайн түмүүдээрхөөрөө, өн
сөөрөөр хөрдөрүүлэхийн с
маллар буулахха, бу нрийн
гэрлэлэн динд үүсгэй үлэл
бинэн аарлахха сн. Асн
үөрх аамд түүмүүн үөрл
белэн интернат-өсхүүдэд 99,1
Туурич 2 №-дөө ааде клада
гала өсхүүдэд 98,6 бари
лаанга тэнгсөөр, өнөн
бөө өсхүүдэд снмэй өн
нн сүннээр өнлэлэр. 2 №
дөө өсхүүд коллектив өн
мачиетийн үрлүнээ пред
метнэй четодическэй холд
үлэлэн туулай өсхүүд өн
мечестирингөө аснм үөр
дмаллар түрүг төгүл мачи
бмд. Итнннн үлэлэр үүлүст
гэр өсхүүр 31,4 барилаан
нээр үүсгэй өнмаларынн үөр
ннлэр. Пребуннаада пред
мачиетийн өн өсхүүд мач
мачиет бастакы, өнмчара
мчк, мүүчн тымгар үүс
бмд.

[illegible]

Машинда коммунистар үлэ-
сийн үтүө холобурун көрдү-
рүүдөрө улахан суоһааһа. Ком-
мунист ууруулар бары оро-
һордо 100 бырыһиан билээ-
рин эппитилэр, билин халыст-
аһан 12—16 бырыһиан-
аһаппылар. Ордук Л. М. Вино-
гра, М. С. Аистикова, Е. С. Лук-
ин киниэһиһаах үлэһэрин чо-
бонун бодитыһаах соһ.

[illegible]

ны, үзлэгчтэр дэвданы кириллук
хэблэгнэлүүтара.

Соёрууларата майна отчуот-
туур-быбардылар партийнай му-
ныхах тэрэбининээхтик, бэрт деле-
вой быһылыга-майгыга буолан ас-
та. Мунунааха көмүшүстөр бука
бары сырыттылар. Илэтибөрө биэр
сыллаах үлэтин туһунан дакы-
лааты бөрө секретара Р. Р. Абра-
мов өтүрдө. Ону тула көсөтүннэ
арыс киһи тиздэтэ. Дакылаат-
чыт уонна көсөтүннэ кыттыбыт-
тар үһүсэ дакылаабыт ситиһиллэ-
ри астынан туран бэлиттэтиллэр
уонна, өмүс күдүстөннөккө, ти-
һарыллыбыт итэбастэри сатыы-
тык аарыйдылар.

Докладчица: «Нартоёру егд
уштага түөрцэ эрэ мушыхаата,
олорго түүх да бончуунаах бон
нуруостар дүүдээмэтэлэр, Уол
сай партийнай мушыхаах 9 то
гунь мэтэлиинналар, олорго бири
дин боншуруостар дүүдээбиани
вилэр: үрдүкү органиар уураахтар
а биаста, биридэ отчүүттүүр
былабардыр мушыхаа биридэ
оройхоннаады партийнай конфе
ренцияда делегаттары талыа
уолна көмүшүнестар сайбылани
налар», — диир этилэр, ССКП
Устаабын мааник куруубыдаа
көһин туһуулан өстэ олорон үгү
лү бодуугун.

Өйдүүтүн, биринчн, бирдин-
ден коммунистар партиянай тө-
рудяхтарга сородор тобо нахайбат-
тык сынааинасыттарын. Ким да
туолуутун ирдээбат, принцип-
алнай кээсетинге туруорбат буол-
лаһына, бөл минин үрдүк бөлүм-
дөөх, балкыиэх коммунистардааы
тэрмилерэ, сорудахтар толорулду-
баттар. Комсомольскай тэрмилелер
балаһа үлэни минныттарын да
иннигэр, киниларга сачостотель-
ность, активность ким да намай-
нах, анан-чиннэн үлэллэр буол-
лар ити сыһиһилиэх өбүт, илэ
дакылаатчыт балкыиыр. Отто
бу үлэбэ туруоруллубут партия-
чилкына дымаланы тарбаһын тобо
түһүн таарыйбытах. Уопсай му-
һах оскотолар чатеринальнай
балаһарын бодорготор үлэни көм
туруулааһынына үс коммунист
анааһыта эһиэ тугу да тымчатах-
тар. Дымала суебгунан диип айт-
тып тобларыстыны суут, пародия
дрүһүнэ эһиэ утуктаабыттар.

Өбдүүгүй, ялкийсан, нарийн
най соруудыг толдорго тоёо аж
наахад, сүүр-көтөр буулах
баран, сорох бичмүүнстэр төр
түү аз сэтгэмтгэрийн, Лекция
дэргэ, дэжлалтгэргэ, агитацио
нар, шонг-уорох куруунастэри
агитациеларыгар нон кодо нөдтэ
бүн үүсэтэр ахалдар. Агитацио
ларынан агиталлар уус-уран с
модельность конферларыгар үс
сүн шырдааастэр эрэ агиталлар
Өнгөн бу үлээр эшпэтгэх М. С
Листована, В. С. Лукина үтүсү
үлэиндэр да хамсаанын суох
Дингэ, Мария Семеновна ээрин
хурдун, миннаха сүбэлэһэн, пар
тийнай ээрлэтэ бөрүтүнүн, проф
союзтар мөткөннэринин, өс
суолалар админстрацияларынын
бөөргэ турууохтарын эон ээит
А. С. Шадрин байэтин этинитгэ
үлэинтэр тийбэтгэриин туһа
нан сорох техническэй үлэинтэр
үлэ дьисциплинынын көнөлэрин
админстрациян млар мнэралэри
тэн тардыматтарынан ахтан туран
маша эон сүбэлэһэн, күнүл хул
боон туруунар наадатын мйда.

Тийвэр, мэтэллэмбэй мууных
түрээ хэнийг уурайхтар мэтэллэ

хэлдэх тулалдтгарын, тобо хөдүүстэх буудалтгарын тулган ахылаабаата. Дынгар, партиянай торилто ханник сөрүктари туруорулан, ону хайдх бйлааран тобо үчүгэйдик-кубаданык үлэлэбэитни ол бөрдөрүх этэ. Итгэн кийн уурайхтар көтүмэхтик, үрдүвч аамданалар, үрүуэлара хонтурууламчат, эийнэттэхтөртөн нр-дэмэт эбит дүт днэх күрдүк та-нара кэлэр. Итгэнни санаа-муннахтар арылхатара, бонпу-руостара түбсөнчкэлэрэ омиз нр-днр.

Коммунистар, тусламч Д. Н. Коркин, Л. М. Ишанмурова, Е. С. Луккина, ССКП чиглэлээрнээ коллективка саёадмын арын өсөө үр дүгнэххэ дүр бэртээхэй этгини киллэрдилэр. Ол инниттэн кинилэр коммунистар-техническэй үлээмтэр ортолоругтар үлээмилэригэр быхаст, партиейнай соруудагы бэсирини практиккамырга, эдэр учутталаарга педагогическэй мал-тарымтайбаны баймалыаларыгар, өдөлөр ортолоругтар диксиплини-нэн туталарыгар көмөлөөргэ, тараах сирлэртэн кэлэн, дүмэл-риттэн-уугтарыттан тайган үөрэнэр өдөлөргө дүмэлэрин сүлхтэйнат үлээн тэрийэргэ сүбэлдөөчилэр.

Тыд зинит сорох табаарыстар
прокомбинат уонна туберкулез-
най бэлэмнэ коммунистарыгар
киинилэр агитационнай-маассабай,
лекционнай уонна дьон олохтор
сиринен үлэбэ көмөлөсөөттөрүн
инин хоходотолорун эттилэр. Хо-
добур, Первой Майы бырааһын-
ныгар дикмиатчыт тиийэр, от-
тоң прокомбинат партиянай тэ-
рилататы, инни салайааччыларга
бэл дьону туснакка, дыһени-уоту
балаһынаабакка көргөтлөр. Лектор-
дар, пропагандистар ким да наа-
дыйбаттын үрдүгүн бэйэларинан
санааланып сымдар курдук көр-
сүлээллэргэ эмчэ баар.

Мунных партбюро биир сэтгэлхэе үлэтин өргөмөл сэнэглэлтэ хэргэ кимт үхсээнэ үлэинэ.

Партбюро сага састалба бийи-
бардана. Бийи секретарызын
Р. Р. Абрамов хаттан тапкылы-
на.

И. ОКОЕЛОВ.

Ленинградтаабы «Дюны» пансионаты бичиги кыранылыса табыт-
тан сылдыар ылардыттарбыт үчүгэйдик билэллэр. Манна финнар
ордун чазастатын сылдыаллар. Кэлэчэччилэргэ андан нуучча-тылын
үөрэтэр курс үлэлиир. Нуучча добооттору ыпта биригэ сылдыан
кэрэстии — тылы бичиксэ элээй бастын ыыыма.

ССТА фотохрониката.

Отчуоттуур-быыбардыр номсомольскай мунньахтар
ИТЭБЭСТЭРИ ТУОРАТЫАХХА

Эрдэнэ Энхтүвшин зэвсгийн сонголт Чанардаагүй комсомольскай тэрлэлтэтнэгэр учуонка 63 ЫБСЛКС чаланаа турар. Кинилээрэн 43-йа быһаччы тыа халаайныстабытын производствотыгэр үлэлтнэлэр.

Бу өрбуйүнгө биш бастыг үлгүлөх отделение. Кини үлгүлөр көмөмолдоттар, ичкаттар быналарар оруду ылаалар. Өлгөн, үчүгү хавчыстыбылаах үүтү государствода туттарынага «Эб» уонаа «Маарыччаз» ичкат-көмөмолдоткой фермаларын эдер манньа-сыттар ылаалта үрдүн көрдөрүүнү ситиһалар. Е. М. Кузьмина сториайдыах «Маарыччаз» ичкат-көмөмолдоткой фермат өрбуйүн үрдүнүн ымыллар куоталаһынага үрдүн көрдөрүүлэри ситиһөн ЫБСЛКС райкомун грамотатынан нагараадалаһына. Манньа-сыттар Нюркина Филиппова, Елена Алексеева, Елена Михайловна ымылмет эбастадыстыбаларын алары төлөрүн иһаллар. Ити туһунан отчуоттуу-быбардыыр муһааха секретари, Подател Сидорова закылдатылар ымылтын сырдыкылыны.

Отчуутуур хэмгэ комсомольской политической үөрөнэ тэрийн тулгаралтайбыт. Күрүлхэе суруттарын 46 комсомолецтан 45-р үөрэхтэрин гүмүүлээниттэр. «ССКН XXV үеийн уурхахтарын — олоххо!» диил Ленинтэй эгчэт тэрээнннэхтүн: ытталыбыт. Манга пропагандыннан эдэр учуутал, ЫБСЯКС чилиэнэ Мария Федосеева үлэлээн улахан көмөнү өгөртүт.

Од арзрын комсомольской үзэвн тэрийннг, ардуу нс союзнай үзэвн хэвкэ итхэстэр тахмталалыбгытэри сүтүлэ критикала тархылынгэ. Уонсай комсомольскай муунылхтар 6-а арэ цытталыбгыттар. Үзэвнэр ыччэггытэри комсомол хэлхэстэр үүннэрнгэ үзэ утууныахыг: мытталыбгыт. Хонгуруоз, ардуба сүүбүтэн комсомолонтар общественнай сорулхтары толоруудари сүтэга сүэх.

Бичагтар ортолоруттан итирн баран общественнай мнесталарна смалдын чакчалара тахытталымаллар. Итинн утары улэни ште-
тиахтаах оперативнай комсомольскай этэрэт тариллибэтэх.

Уэллнр иччаттартан орто үөрүр суох уунтан тахса киин бля-
рын үрдүнн консультативт тарийтаринга комсомольскай бюро
тууруорубатах, ити бонпуруоски болгомтотул уурбатада крит-
кава таарыллына.

Консомольский тарилтэ бюротун биир сэллэх үлэтэ өртөнөн сыналалла.

Бүрө секретарынан башка саналган эдэр коммунист Ласкөвдө
Кылымна башбардапта.

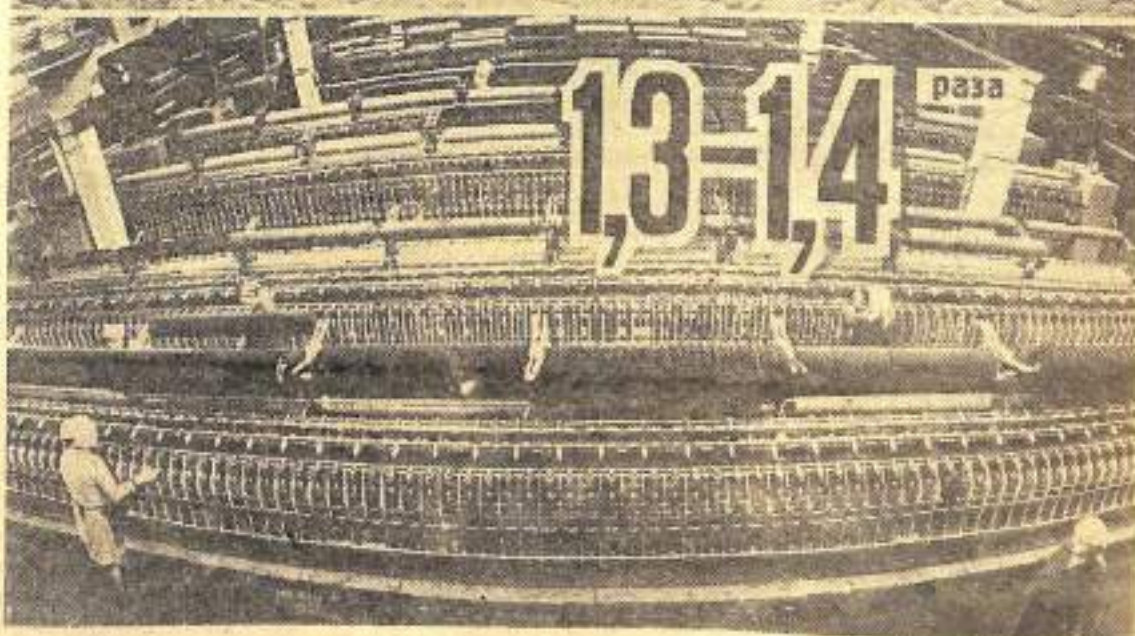
В. ФЕДОРОВ

ҮҮНҮҮ-САЙДЫ ПРОГРАММАТА

В машиностроении для легкой и пищевой промышленности

за 1976 — 1980 годы

увеличить выпуск технологического оборудования в

ССТА фотоснимката

„ХОТУГУ СУЛУС“ СУРУНААЛ 50 СЫЛА

Социалны тияллын бастахыг советский уус-уран литературнай уонна «общественный-политический» «Хотугу суус» сүрүннэл БСК(5)П обкомун бюротун 1926 е. ас тыһын 27 күнүгэрэ тураарынан 1926 е. аатыныыттан тахсар. Сүрүннэл бастан «Чолбон» (1926—1930 ее.), онтон «Кыһыл ысыак» (1930—1937 ее.), «Уус-уран литература» (1938—1939 ее.) диэн ааттарынан тахса сыдыдыбыта. 1940 сыдан илэ «Хотугу суус» диэн аатынан тахсар.

«Хотугу сулус» сурунаал истогрхыта — бу советскай Саха сириин норуоттарын литератураларын, киннэр атахтарыгар туруударын, үүсүүдэрин-сайдыларын тыһынаах дөтөлүннэ. Сурунаал чагнайтты харадыгыларыттан ыла саха советскай литературатын бары талланнаах айбар куустарын бэйэтүгэр тардыбыта, тула түмүттэ. Саха суруйбаччыларын бары көлүөнэлэрэ дьонноох үөгүөрүн айбар үлө суолутар «Хотугу сулус» сурунаал страницаларынан тахсыбыттара.

Саха советскай литературатын төрүттээчи Н. А. Ойуунускай, билигин Саха АССР народнай суруйааччылары Амма Аччагыһа, Суогул Омоллоон, Саха АССР народнай поэттара Эдэй, Күннүк Уурастылыан, суруйааччылар Эрилик Эрэллин, Күндэ, Күн Дьиримбэ у. д. а. курдук саха литературатын убааталыгар үбүлүүчүлөөх представитель эли айымньылары ааптааан «Хотугу сулуу» страницаларгар баччааттаммыстаа.

Саха эдэр литературнай талааннары арайыгы уонна кинилэр ситимдэригэр-хотуударыгар көмөлөхүү сурунаал биэр сүрүн үтүө үтэһиэн буолар. Бүтүн Союзтаагы адаатчы биирлэбиллэн илбэт саха уус-уран литературатын бары бөдөҥ айымньылара, чуолан, «Сааскы кээн», «Алдьархай» (Анна Ахматова), «Майрамынан ыччаттара» (Элиэкс Эрвистиин), «Толко», «Көмүстөөх үрүһ», «Алмаайы көрдөөччүлөр» (Николай Якутский), «Сүрэх тэбэрин тухары», «Кымы Амма» (Сергей Данилов), «Сааскы дыбардар» (Болот Боотур), Сергей Васильев, Семен Данилов, Леонид Попов, Моисей Ваймон, Иннокентий Эртюков, Иван Гоголев уо. д. а. хойуонноро уонна поэмалара аан бастаан кини страницаларыгар күнү көрбүттэрэ. Билигин саха советскай уус-уран литературата Российскай Федерация сиппит-хоппут сайдымылаах литератураларыттан биирдэстэринэн буолар. Маннаха, биллэн турар, «Хотугу сулус» улахан үтүөлээх-экилээх.

Саха эра буолабакка, ону ааһан Уһук Хотугу дойду бары атын норуоттарын уонна народностарын, чуолаан, абээн, юкагир, эбэки, чукча уо. д. а. литературалара үөскээһиннэригэр уюшс сайдыыларыгар сүрунал оруола улахан. Сүрулааччылар: абээннэр — Н. Тарбукин, П. Ламутский, В. Лебедев, юкагирдар — Төккй Одулов, Семен Курилов, Улуро Адо, чукча — Антонина Кымытыаль, эбэкилэр — А. Сахаров, А. Немтушин уо. д. а.

сүрүшпал өйөбүлүнэн тонна көмөтүнэн куруук туһаналлар.

Кэлэн киэҥиник билиибит "олохтоох учуучу суруйлааччыларга, айыттар Н. Черных — Якутский, Ф. Тауриш, Ю. Шамшурин, Н. Малышев, В. Кузнецов, А. Беланинцов, д. а. маҥнайгы айымныыларын бастаан «Хотугу сүдүк» баччэттениннэрдэ.

Сүрүмшээ республика үлэһиттэрин интернациональнай иттигэ улахан болдомтоһун уураар. Нүүччэ уонна атын дойдудар классиктарынан, нуучча советскай суруйааччыларынан уонна бырааттыгы республикалар уус-уран тылларын элестардарын айымньыларын тиһигин быһаарка пропагандалаһар. Сүрүмшээ «Литературалар доһордохууһу — норуоттар доһордохууһу» дигэн улаарыйбат рубрикалаах.

Саха советскай литературатын сайдымытын бары кэрдиге камнэригэр уус-уран опыты түмэн, литература инники сайдымытын тирээн туураар проблемаларын таарыйан туран, струнаал бүтүүн литературнай процесс олобуруутугар уонна тэни-бинитигэр үтүө сабыдыалы өнөрөр. Сурунаал редакцията кинниги сылларга, СССР КК 1972 с. тохсунньу 21 күнүнээди «Уус-уран литературнай критика туһунан» Уураадын одоххо киллэрэн, авторскай рубрикаларын араас көрүниэстэ.

«Хотугу сулус» сурунаал республикара хаһаайнытбыннай уоһна кукхтурнай тутуу сорукурарын ситһинилээхтик быһаарар иһин охсуһуу иһинки күөнүтэр сылдьар. Суру-

бааччылар уонна журналистар ба-
һаларын очеркаларыгар, публици-
стическай ыстатыйаларыгар Саха
сиригн норуоттарын олоһор тахсымы
историческай уларыйымылары, Мит-
пэй азмааһы кордооччуларын, Вер-
холенскай уонна* Индигир көһү
хосточчуларын, БАМ туттааччыла-
рын, Халыма таһаһаттарын — бары
тийыме Хоту сиригн баһааһылар иһин
бүүгүн күүстэрин харыстаабакка
үлэһөөччилэр соройдуу олохторун
көрдөрөргө дууһуһаһаар. Сүрунаа
редакцията БАМ туттааччыларын
кытары баһааччы сибээһин тутар,
Саха сиригн соруруу өттүһөөрн чөх
комплексын үлэһиттерин шөһтөһөр.
«Өнүс патиеткада — ударнай үлэ-
һи!», «СССР XXV сыбана уураах-
тарын — олоххо!» диэн рубрикалар
интервьюһаһааһыгн ыһаһаһаһаар.

Бүгүн «Хотугу суус» 30 тывынанча экземплярдаах бастаананнай тирактаах. Атыннын эттэхэ хаас уон сахаттан биридэрэ, оронно-ор уонна ово, таптааах суруунааларын суруталлар. Дойду Хотугулуу-Илин отгун биир саамай кырдыаас периодической уус-уран литературнай, общественной-политический га-наарымынан буолун туран, «Хотугу суус» ааспат 50 сыллар усталаарыгар төрөөбүт кыраайын социалистическайды уларытан тууу летописьтар, элбэх нациядаах советской литературада адында суох чадылхай страницаны суруйда, үлэлиттери коммунистическайдынын дьыалатыгар уһунуччууах кылааты кылларат.

„ЧОЛБОН“ СУРУНААЛ ТУХУНАН АБЫЙАХ ТЫЛ

1926 с. сахалыы тылынан бастаах уус-уран литературнай уонна общественнай-политическай «Чолбон» сурунаал бэчээттэнэн тахсыыта биир туспа улахан сонунунан буолбута, нэһилинниһэ утүс араҥата бу событтыыа үөрүүнүн көрсүбүтэ. Оччотоҕуу комсомолецтар, суругу ааҕар ычаттар «Чолбон» биир эмэ нүөмэрин буулахпыттыыа хардарыта умарсам ааҕарбыт, алаады курдук аргыта сылдьан көрөрбүт-иҥэбүт.

Найилзвннхэ үхсэ харанта, үе-
рэг суух нэмтэр төрдүс кылаас-
на үөрэнэ сымдаар комсомоле-
нтар, багштын, бэлэмүсүнэй
эсвэрэн найлзалктыгсэ мгытадымд-

дара. Огноо да сэлддэрбимыгсэр
дэонго киһи суруйбут болон төс-
сүн зааган бигэрэрбит. «Чолбон»
сурунаал тахсымыттан парти
мытар политикатын норуотка
ойдотүүгэ, пропагандааһынгы
билиги, агитатордар, үлэбит ула-
аһынык чыччарбита.

Сурунааг политический агитацияны сэтгэ сэхэ бэдэг суруулагчдыларын П. А. Ойуунускай, А. Е. Кулаковскай, Н. Д. Нуссеров, Күндэ уо. д. а. аймгындыларын норуукаа билигннхэрнэгэ баһаам улахан өгөдөөх буолбута. Революционной ис хоһоондоох арыалары, хоһооннору намы кэрэйдэ сылдыан ааган хитиинээрбит.

Үгүс дээн, онгоовор оронньот
тор: «Хайа, «Чолбону» буллагута
буо?», — дээн мыйталаһар буол-
буттара, Кичилэр «Кыым» хайань
«Чолбон» сурунаал сонуннарын
тахтахытына олус саргээн негэл-
лэрэ, үөрэллэрэ уонна билиитин
хайаан: «Хор, бу хомсомуонлар
инни үгүэй өвөлөр үөскээн эр-
лэр ал. Хайа, тунаам, инни хайан
кэлэ сыдыаххыный?» — дэһэ хаа-
наллара. Итинчэ тыллартан би-
инги эдэр сүрэхинт муура суох
гөрүүнэн туолара, нүүсүгүтөр
үүс, санаабытыгар санаа абыл-
либикэ дымч буолара. Дээ, биһир-
үскөй, ол да инни сурунаал иҥ-
нэлэр тахсарын көтөһө сыдыан.
Ирдигар хастыа эмэ көстөөх сир

тэн, эсиратиһэн ууларсартыг. Буллахнытына, түүх эрэ улахан смалалаады, күндүнү бузарт курдук сананарбыт, хаана харьсталай тутарбыт-хабарбыт. Мнэхэ соро-дор очгозоогу комсомольскэй ичейһа секретара Н. В. Дьячковскай булан бизаан бхалаар.

Эдэр саяамын прыжыгын «Чоабону» (бизилгити «Хотугу сулуһу») кытарым төһө даҕаны пенсияда өлөрдөрбүт арахысынанньын, куруук сурутабын, алдаа эмдэбэ-бүн. Арийах матырыялыаа (бэйэм суруйан бичээттэттим).

Бойын саппабар, билгиги да сурунаал объёма кыра. Онуоха эбии үкүктөр сурунаал агарыттан быдан ордулар улахан айымныла.

ры бэчээтнийр буолуулар, сөрөх
рубрикалар да ылар министэрэ
иһаа кэсээтнэр.

30 сая устат төрөөбүт норуутун олохун тарааһа уларыта тутар охсууһу ийикки күнүгүр иһэр сахалын тыһынан бастаах ууе-уран литературнай, общественнай политической, уруккута «Чолбон», билингвиста «Хотугу сулуу» сурунаал бэйэтин уопунай тыһыынча ахсааннаах нэраааһаарын ийиккитин да сырдикка, нэрвэ иһгирэ, сирдин түбүгэ.

Е. МАКАРОВ,
пенсионер, оройуон бастамы
консумлецтарыттан биридзетэрэ

БЕЛОРУССКАЯ ССР. «Горизонт» дизайн-Минскайдызды прадукцыйнай холбоў у н к а
 аёмнік ачыкылар олоху-
 гуналар уонна серыйсыйдык
 горт татаарыга бэрилл-
 лэр. Приемник-ачыкылар
 чы харабын нун уотуттан
 ыстыкылар уонна олохтоох
 адвэстация бизнэсэлэрин ис-
 ыкыбы бизнэсэлэр.

Снимокна: телевизионнай
таттар сыяктарын маастара
А. Напизнай приемник-ачы.
ыны боруебальыр.

КҮҮСТЭЭХТЭР БЫРААТТАНЬЫЛАРА

Итингиге аалтаах «Советская спорт» хайыат бу дьыл алтынны 8 күмүснээдэ нүмэрлэгэр бөчөөтөннүкт ыстатыбатыгар СССР көнгү тустууга сүүмүрдэммит хамаандатын кылаа бинай тренерэ ЮРИЙ ШАХМУРАДОВ Монреаль көбүөрүгэр советский берестор хайдах тустубуттарыан гүһүнэн суруйбут. Мантан аалараа тренер биһиги биһир дойдутаахтарбытыгар Р. Дмитриевка, П. Люшинига уонна А. Исаовка анаабыт стобогатарын бөчөөтөннүбит.

Адигь айааһымынар чомпоон
пара туохха да тэпэ суох сиза-
наахтарын билистэххин бада-
рыбын. Билигин мичат ууһубу-
нан улахай, айааһымынан ыра-
хан буолар иһар. Оһоо кыра
айааһымырга үчүгэй бөгөһү бу-
луу байаа уустук. Маньаха би-
лигин саха туустуутун оскуо-
та билиһынар. Олунньийскай суу-
мэрдэһимт хамзааһа-кани үс
баростобитылара бааллары —
доспикан Роман Дмитриев, алма-
атинск Александр Иванов уонна
сибирякын Павел Пинигин. Кини-
лэртэн икки бастакыллара үрүг-
оттон үһүстэрэ кыһыл кэмүстэх
эрийдиллбиттэрэ.

Дмитриев, төлө дадам багтаа-
батам минигэр, мин санаабар,
улуу тустуук, Роман икки тугул-
дээ элчинийскэй көбүргө 48 кг

тууяны эбоот! Ити шийнээ санса
дэйдү 52 кг бөгөөд түүн өртөгтүр
чемпионнаабаа, өтөн Олимпын
дэда хамгаалда интернэцнээр
тэбэаанын тууригнэ, 48 кг нү-
рэхтэстэ. Наһаа үүгүдэйн тууна
на дээн байаачы тэвэлэин бэе
рабэн. Оскотун японец Кудому
нэлэйбэга буулар чемпионнууох
этэ, огу баара нэлээнэригнэ са-
бууонтэ усаан шэбсннээрэ,

Илалын даданы бэлтгэл үнэтэй
 өртүүтэй нөрдөрдө. Ол туган ба
 рин явчид Таведэ тулган ах-
 тгааха наада. Кини одоогийнсай
 турпыры бнр да ыстараалтыр
 очкотэ сүөх түүраата! Бу туйгуи
 тустуу ослуолатин барьт бий
 техникалаах тустуук. Турал д
 эрэн, партерга да тустууга н
 бүөр дунгынэх хаалайына, нини
 ний калдэр бөөс билигүн сүөх.

Оттом Ивасовка биниги Мэнхен-
назгы позициябытын (онно Ала-
хверден үрүг юмус медаллам-
мыта) онуунаа хаалдарытыы
ннин байламбалыааы баарыттар

[illegible]

«Тух буулдуй, Павел?» — динэ мыйтабай. «Тогд эрэ, — динр, — тух да тэхсэбай...» Америкэц Кизери нэгтэ тустуон миннэ: «Иинт эрэ, маньх түгэн олоххо биирдэ эрэ баар буолар. Өн бэйлэг дүүлгүрар бэйлэг

тойонгуи. Оскотун, 8 балламан сабырдылхына, бэйгэ бэйгэр ыгына көчүс медалы тутуннахына боруон суох». «Тусту-дуо!»—дипр киним иллитин сахсыя-сахсийа.

Кобуурт тэхсэн чачаа бийийд тугай кийийбитин, ойоронутин гэрлэхөө, байхыг да дэжмүт итгэрийгт курдуктар. Кизер итн шинэ биеэ утаралалнаачтын итгэрийнлэхтин хотулалалыгт ээ. Ол нган барин, бу сырынга тодо да бипр дөйдулактар (нанинэр истэрийг лэргэ эмнэ баар) нүүстэр бааринаа мэлдээ, көмөлөө сатабыттарын шингэр Кизер ниниэ-атада барбатада. Того? Арааһа, мин санаабар, урут ниниэ хөтторбуу булан Пинингтэн уоттадар өрдүк куттанар эбит бийимлаада. Түмүрт 8 буолбакка, 12 баалтын кийийи!

Уонсайланан, хамаандара ирбэн үүтэй улааттар муустубузтар — диниэххэ күүстэхтэр бэрээттэллэллара. Ким да ким да кытта кэмпиарсыбат, кинигр-хонигр састарбат. Монреальга Чолайылыбат бэйр биричиннэста маннаста састар дин санылыны.

СОЦИАЛИЗМ ДОЙДУЛАРЫГАР

ПРАГА. Социалистической Чехословакии минеральной удобрениям и орошению химической промышленности бинар безог салатынан буолла. Быйыл ийулдуга 900 тыһыынча тонна минеральной удобрениям ороштурула, өччүгө бинар геостар сиргэ 233 кг араае нештество токулара.

БЗУАРЕСТ. Брашан уонна Чечу куораттары сибээстиир тийэр суол диниһа аэлектрфикацияланна. Бу Олаа өрүс хөдөтүн батыһа уонна хайдалах сирдиринэн барар биэр уустук трассанан ааһыллар. Аэлектрфикацияланын түмүгэр таһыраһы тийиы кэмэйэ улаатыада, сүдэ-аһыда күрөстөөрө.

[illegible]

CCTA

16-тхьтан 70-гар днэри саас-
тахх ССРС хас бирдин граждани
на Госстрах инспекциятын кыта-
рыг олодтон страховканын дуо-
габарын өгөрсөс быраантаах.
Онуоха сүрүн докумуоннарын
страховканынчы үзленир төрий-
тэтин бузалтериата усуунону ту-
тан ийнэхтеди тукунан страхо-
валлар кийини илин баттамны
уони Госстрах инспекциятын аге-
нарар туутарылэмбит поручени
абөгөр усуунос харчман агента
бына төлөнөр буолларына, стра-
ховканынчынан илин баттамны
сайбылынината буолаллар. Бир
кийи хас дарана дуотабардах
булуудун сөй.

Оболтон страховкаланыы

Огноотой страховкаланнамы ду-
габар багтаахыг уонна иккис групп-
на нивалидтары кытары олобул-
лубат. Оскотун страховкаланнамыт
иккис иккис группна нивалидносто та-
дымаарыах абатор 70 санын туол-
ларына дуогабар көтүрүлүбүтүнөн
аарыалар уонча толообут үсүмү-
сүн суумата киниэхэ төннөрүлэр.

Усуунаас дуогабардахалыг суума хэс 100 солкубайгаар ОСРС Үбүн министрестынан олохтомжур тариба сог түбәһин-чәрән толонор. Онуоха страховка-лар киһи дуоһунаһа уонна идә-т, учуоттанар. Өскөтүн страховка-ланааччы атын идәни суруттардан, усунуоһун итәрәс толүү сылды-быга көһүннөдүнә, инспекция ки-һиһа төһөрүлүлүөхтөх сууманы гаччатан бизәрэр быраалытаах. Оттөн ордун төлөнө сылдыбыт буолла-рына, страховей суума оннунал хаалларылар, ордун төлөһүт үн страховкаланааччыга төһөрүл-лөһ.

Усуунос бастагы төлөмнүт кү-
нүттөн миз дуогабар күүһүгэр
кирбөтүнүн аарылар.

Дуогабар бөдлөхө лавман иш-
нинэ страховей свидетельства
сүтэрдахэ, ишеницияга сайа-
бизланина үүхэрэн, дубликат
ылыглар.

Онодлохуу тугаататигар стра-
ховка төлөнөр: эмсэглэлэһинигэн
сигээстэн үлэрэ дөөбүрү тэлөрү
эбэтэр сөрөгүн сүтэрлэххэ, сү-
нүрүүгэ, энцефалитынаа, подмиа-
литынаа мэдүүгээххэ, хэргы, ча-
бларыетары страховка бу көрү-
гэр дуугаар түүһэсэллэригэр
ыгырбаат.

И. БАРАШНОВ.
Госстрах оройуоннаабы
инспекциятын начальнига.

И. БАРАШНОВ

Госстрах оройуоннаабы
инспекциятын начальнига

СНИМКИ: биологической красотыны ылар' станция бастакы учуратын кестүүтө.
С. МАЙСТЕРМАН фотот.

Гранит санга кыладабыайа

ЕРЕВАН. Армения хотугу-ардаа өттүгэр Лермонтово селетай чугас геологтар габбро гранит олгөм санжаастах сирип булдулар. Барылаан айы-
нав, итиниз 4 мелуёун кубометр гранит баар.
Габбро — гранит олус сэдэх уонна олус сыаналзах көрүгэ. Бу министэргэ анал заводу тутуу

Габбро — гранит олус сэдэх уонна олус сыамалзах көрүнэ. Бу минэстэрэ анал заводу тутуу

сарапанна. Оччоу сылга 50 ты-
һымынча квадратнай метр гра-
нитнай плитаны завод биэрэр
буолуога.

CCTA.

Кайн не организыгар олус чаастатыйбэт мунурдаах эмгекчи нарынмын операция арозомотунан утуорхулур. Профессор Колесов этарикен, бийиг дийдубутугар 250 киһиэхэ 1 киһи мунурдаарынан иалдыар. Бу нарынмын ордук олодор, ар дьоннар уонна дыхтааллар тэт ахсааннахтык иалдыаллар. Оройуоммутугар сыллы иайы мунурдаарынан иалдыан операциялар нарыннах ахсаана албон ийер. Аастык сылтаахха 140 киһиттан мунурдаахтарынан 43 бырыһыан наара суукка үстэтэ эбэтэр суукка каттан ордук иалдыан баран операцияламмыттара.

дбаалар. Мунгурдаагийн төрүүх-
тэрттэн 2—3 нэдизлээх оро-
лор уонна 70 саастарын ааспы-
да кырдаастар, бэл төрүү илин-
ис илнээри да оро малдыахы-
рын сеп. Мунгурдах шарыта
сүнийнэн бейээ анатомическай
ураты тутулуттан уонна кийи-
лһин хайа өлчүгөр сымарттан
сүлүүхү проноца, бэргэһинэ ттл

авы аймыра, улахан орууды оон
нуур. Ордух режимн тутуспака,
айара тог абырбатыттан бу
гусч сөп. Укестар наһаа азбэх
эти сиир дьонго аппендицит тий
һигэ чаастаттак киһир. Оттоо
оубурут аһа, фрукталар оһогос
үлүтүн тутсараллар уонна мунур
даарынан барытынанарбаттар.
Аастуор олоххо мунурдаарынан

чаллахын хэрэгтэйгээр хуульчид, судлаачид, баруун, зүүн тийш харах, Ардлагдмал мушгурдаах тийшхэ эмиссэчин кинринтигэр олус күүснэ хотуудадар. Үлэрийнх элэхтин ушма тохтоло сүх хотуулаанын сүхүрүү организмга таргамынтын көрдөрө.

Тааримта кнпркнтгср ыары
 лх кыраадына 38—38,5-гэ тш

билээчлэн. Бу түбэлтэдэ шарь
нах тымныгтар сэл түбэлтннэ
рэн тараһата кыялан хамсаабат
булар. Мүгүрдээх тинһлэгэ кнмр
лэһинэ шарьнах үгүс түбэлтэдэ
хэлтэс өттүнэн тулуйан сытаач
чыта суох.

Мунгурдаахтан олүү сүрүн би ричиниэтинэн операция хойутаан өгөһүдлуута буолар. Ол күрдүк изарыы тоһо да ыараханыык кири битин иһин, сагаланыырыттан 6—12 чаас иһинэн операция өгө һүлүнһарына, олүү-сүтүү тахсы бат. Мунгурдаарынан ыалдыыбыт тар ханныы да антибиотиктары тутталлара бобуллар. Үөһүрдэ эми иһин мунгурдаах тэститин түргэтэтэр. Ие эмһекэ үөһү сүүскэ тинһитирөн изарыыдарына бэйа билэринэн эмтээр олөх табыллыбат.

Оройуон кииниттэн нэһилиэн гэр сүрдээх ыраах өлөрүллөр. Күһүн, сааһ суол алдьаман, сырын өр бүрүһмэгэ харгыстаһар. Со-
рох улаастактарга транспорт д-
тинийбэт. Онон иүгүрдээх ыары-
тын бастакы сибикитэ билиннэ-
эрэ, мөдүүгүнга кэлэн көрдөр-
охсөр маадалаах.

1976 сэл бастайн нварталд гар 60-тан талха кино нугурдаа бийн операциялзана. Эм үл ниттеригэр, врачтарга мугурдаах хит шарийдгар эрэ туту көрдөрө бу шарын дургини илгигна опе рациялатаригэтыгэр субэлибиги

Д. ПАВЛОВ
хирург-врач

Мунгурдаагмын малдыг битнэ 6 цаас ийнэн операциялан охуухтаах. Хага, ол онугтар сорох шрынхтар бэйлээрэ би-
лэжэниин эитэн алырхайга-
лобогнун ийрэлээр. Ити кэжэ-
самай ганаалмах мунгүтээр
айаалар, отгон шарым билли-
тинэн сайдан, мунгүрдаах сым-
жыгтар уонна тэститигэр
тирээр. Охоростор икки ардыла-
рыг, өрөи агыгтар ирингэ хаа-
галаанар. Ошон прэктар, төнө
заганы шарыгари бэйлээрга
кышлан эхтээбитэрин ийн, ол
кылашбат. Мунгүрдаах проблема-
та агардас эмчитээр эрэ буул-
бакка, бүгүн набилишнын дол-
гттар.

снээстэх (мунгурдаагы ыары-
тыншарар авалдах вирус, бакте-
рия дээр суох).

Ленинград блокадтыгар хүннүрдэринэн маадьымы букаатын да суопун кыриэтэ этэ диэн суруйаллар.

Мунгурдаах шарынта эмискэт-
чя кинирээчи. Бастаан шары кин-
ин шин тилэри тарганар, онтон
түөһүн тымны дэки уонна кини
кни аттынан ылдыан баран 2—
3 чаас буолаат ис уга агарын
иллэрин оттугар түмүллэр. Маана
шары атын сиргэ тавийбэккэ,
бир сиринэн ылдыара мэдди
биллэр. Шары күүһүрүүтэ му-
нурдаах итиннэ өһөс таһа тө-
һө сүһүрүүттэн уонка ыл-
дыаччы бэйэтин түрүгүттэн ту-
та киниритин бэлэтинэн үгүс
түбэлтэҕэ хотуолааһын буолар.
ол эрэри ити мэдди буолбат.
Хотуолааһын шары мангайгы
чаластарыгар үөскүүр, өһөн кини
тиниктээх аһиендиэт бир сү-
рүн, эрдэтээди бэлкитэ буолар.
Ол эрэри хотуолааһын тиник
аһиендиэт биндэһиктэ курта

дүүр. Сүүн шарын шарын хо-
рунго мунурдаахыг дэлбн сытытар,
шарынхыг кыраадылхын үрдэнхт.
Сааһырбүт донго, кинидэр күү-
кэ да ыарыйдахтарына. мунур-
дах тинһигэ ниймһах температу-
ранан алһар. Хата, оролорго му-
нурдах сүһүүрүтэ, тоһо да чэл-
тэки катагалалдай характердаа
бын иһин, үрдүк кыраадылһан
гүгирэр. Ошон оролор улахан ки-
һитээрэр шарына өлүс ыара-
ханнык аһаралтар. Сүһүүрү му-
нуртын тарвалһыт буозалдына,
тыһыр төбһитэ (пульс) мүнүүтэрэ
96—120 охсууну өчирөр.

Мунгурдаах наарыгтын биир
сүөл бэлэтинэн, өскө сүбүү
эрцеһа мунгуртан* тахсыбат
буолламын, тараһа биччигиһа
сүүрүүлэрэ буолар. Ити үксү
сүһи иһин уга агарыгар алларар.

Редакторы сельскохозяйщы С. Н. ЧИЧИГИНАРОВ.

БИНИГИ ААДЫРЫСПЫТ: почтовый индекс 678700, Чурапчы с. Карл Маркс
уул. 12. ТЕЛЕФОННАРБЫТ: редактор—91-395, отделлар—91-495, уопсай—
91-505.

«Сага олох» («Новая жизнь») — орган Чурапчинского района КПСС и районного Совета депутатов трудящихся Ямбургской АССР.